

РІШЕННЯ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про колективне сільськогосподарське підприємство» від 14 лютого 1992 р. № 2114-ХІІ КСП є добровільним об'єднанням громадян у самостійне підприємство для спільного виробництва сільськогосподарської продукції та товарів і діє на засадах підприємництва та самоврядування.

КСП є суб'єктом підприємницької діяльності і діє на основі статуту.

Членство в підприємстві ґрунтується на праві добровільного вступу до членів підприємства і безперешкодного виходу із складу його членів. Членами підприємства можуть бути громадяни, які досягли 16-річного віку, визнають і виконують його статут.

Згідно зі ст. 22 зазначеного Закону самоврядування в КСП забезпечується на основі права членів підприємства брати участь у вирішенні всіх питань його діяльності, виборності та підзвітності виконавчо-розпорядчих органів, обов'язковості рішень, прийнятих більшістю, для всіх членів підприємства.

Законом також передбачено, що вищим органом самоврядування у підприємстві є загальні збори його членів або збори уповноважених. У період між зборами управління підприємством здійснює правління. Повноваження загальних зборів (зборів уповноважених) і правління визначаються статутом підприємства.

З урахуванням наведеного право оскаржити рішення загальних зборів членів КСП мають право лише члени цього КСП.

*Рішення колегії суддів судової палати
у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ
від 31 жовтня 2012 р.*

(в и т я г)

П.М.Ю. та інші особи звернулися до суду з позовом, в якому просили визнати недійсним рішення про обрання головою КСП «Пам'ять Леніна» К.О.В. та зобов'язати Державного реєстратора Балаклавської районної державної адміністрації м. Севастополя внести запис до реєстру про скасування обрання головою юридичної особи КСП «Пам'ять Леніна» К.О.В.

Під час розгляду справи уточнили свої вимоги і просили визнати неправомірними та скасувати рішення пайщиків-співвласників колективного майна «Пам'ять Леніна» та комісії про припинення юридичної особи від 31 травня 2008 р.:

1) про затвердження результатів роботи комісії з припинення юридичної особи КСП «Пам'ять Леніна»;

2) про скасування рішення загальних зборів пайщиків-співвласників колективного майна «Пам'ять Леніна» від 28 лютого 2008 р. щодо припинення юридичної особи КСП «Пам'ять Леніна»;

3) про відновлення господарської діяльності КСП «Пам'ять Леніна»;

4) про прийняття у члени КСП «Пам'ять Леніна» К.О.В. та інших осіб;

5) про скасування повноважень голови правління П.М.Ю.;

6) про обрання головою правління КСП «Пам'ять Леніна» К.О.В.;

7) про обрання членів правління КСП «Пам'ять Леніна»;

8) про призначення К.О.В. відповідальною особою за повідомлення державного реєстратора Балаклавської районної державної адміністрації м. Севастополя про прийняття рішення про відновлення господарської діяльності КСП «Пам'ять Леніна» та зміну голови правління КСП «Пам'ять Леніна»;

9) про зобов'язання К.О.В. повідомити державного реєстратора Балаклавської районної державної адміністрації м. Севастополя про прийняття рішення про відновлення господарської діяльності КСП «Пам'ять Леніна» та заміну голови правління КСП «Пам'ять Леніна» у встановлений чинним законодавством термін;

10) про надання державному реєстратору Балаклавської районної державної адміністрації м. Севастополя разом із повідомленням про відновлення господарської діяльності КСП «Пам'ять Леніна» та заміну голови правління КСП «Пам'ять Леніна» копії протоколу зборів.

Крім того, просили визнати неправомірними та скасувати рішення членів КСП «Пам'ять Леніна» від 09 січня 2009 р. про обрання головою правління КСП «Пам'ять Леніна» Я.С.С.

Рішенням Балаклавського районного суду м. Севастополя від 13 грудня 2011 р., залишеним без зміни ухвалою Апеляційного суду м. Севастополя від 23 березня 2012 р., позовні вимоги задоволено в повному обсязі. Визнано неправомірними та скасовано рішення пайщиків-співвласників сумісного майна КСП «Пам'ять Леніна» від 31 травня 2008 р. та рішення членів КСП від 09 січня 2009 р.

У касаційній скарзі КСП «Пам'ять Леніна» просило скасувати рішення та ухвалу судів попередніх інстанцій, справу повернути на новий розгляд до суду першої інстанції. Мотивуючи свою вимогу порушенням норм процесуального права та неправильним застосуванням судами норм матеріального права, просило ухвалити нове рішення про відмову у позові.

Вивчивши матеріали справи, перевіrivши доводи касаційної скарги, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ вважає, що касаційна скарга підлягає частковому задоволенню з огляду на таке.

Відповідно до ст. 213 ЦПК рішення суду повинно бути законним і обґрунтованим.

Законним є рішення, яким суд, виконавши всі вимоги цивільного судочинства, вирішив справу згідно із законом.

Обґрунтованим є рішення, ухвалене на основі повно і всебічно з'ясованих обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні.

Зазначеним вимогам постановлені у справі судові рішення не відповідають.

Так, судами попередніх інстанцій встановлено, що 31 травня 2008 р. було проведено загальні збори пайщиків-співвласників колективного майна КСП «Пам'ять Леніна» та комісії з припинення юридичної особи з порядком денним про звіт комісії з припинення юридичної особи КСП «Пам'ять Леніна», відновлення господарської діяльності, прийняття у КСП нових членів, переобрання голови правління та членів правління КСП, повідомлення державного реєстратора Балаклавської районної державної адміністрації м. Севастополя про відновлення господарської діяльності КСП тощо.

Згідно з протоколом мандатної комісії на зазначених зборах були присутні 32 особи, які надали 139 голосів з 185 паїв (загальна кількість), не виділених в натурі, які мають право голосу на загальних зборах співвласників.

09 січня 2009 р. було проведено загальні збори членів КСП «Пам'ять Леніна» з порядком денним про переобрання голови правління КСП «Пам'ять Леніна» та повідомлення державного реєстратора Балаклавської районної державної адміністрації м. Севастополя про зміну голови правління КСП.

Згідно з протоколом на зазначених зборах були присутні 9 членів КСП, що становить 3/4 від загальної кількості (12).

Задовольняючи позов у повному обсязі, місцевий суд, з висновками якого погодився й апеляційний суд, керувався тим, що при проведенні зборів КСП «Пам'ять Леніна» від 31 травня 2008 р. та від 09 січня 2009 р. було порушено вимоги Статуту в частині легітимності кворуму, що позивачі мають право на оскарження зазначених рішень, оскільки вони були внесені у протокол мандатної комісії загальних зборів від 31 травня 2008 р.

Проте з такими висновками погодитися не можна, оскільки суди попередніх інстанцій дійшли їх з порушенням норм матеріального права, судами не було застосовано закон, який підлягав застосуванню.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про колективне сільськогосподарське підприємство» від 14 лютого 1992 р. № 2114-ХІІ КСП є добровільним об'єднанням громадян у самостійне підприємство для спільного виробни-

цтва сільськогосподарської продукції та товарів і діє на засадах підприємництва та самоврядування.

КСП є суб'єктом підприємницької діяльності і діє на основі статуту.

Статут КСП «Пам'ять Леніна» був затверджений загальними зборами від 01 березня 1996 р. та зареєстрований у Балаклавській районній державній адміністрації м. Севастополя 01 грудня 1998 р.

Членство в підприємстві ґрунтується на праві добровільного вступу до членів підприємства і безперешкодного виходу зі складу його членів. Членами підприємства можуть бути громадяни, які досягли 16-річного віку, визнають і виконують його статут.

У ст. 5 Статуту КСП «Пам'ять Леніна» передбачено, що членство у КСП набувається за рішенням правління КСП з наступним затвердженням загальними зборами членів КСП.

Згідно зі ст. 22 Закону самоврядування в КСП забезпечується на основі права членів підприємства брати участь у вирішенні всіх питань його діяльності, виборності та підзвітності виконавчо-розпорядчих органів, обов'язковості рішень, прийнятих більшістю, для всіх членів підприємства.

Законом також передбачено, що вищим органом самоврядування у підприємстві є загальні збори його членів або збори уповноважених. У період між зборами управління підприємством здійснює правління. Повноваження загальних зборів (зборів уповноважених) і правління визначаються статутом підприємства.

Відповідно до ст. 3 ЦПК особа має право звернутись до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів.

З урахуванням наведеного та правовідносин, які впливають із цього спору, право оскаржити рішення загальних зборів членів КСП «Пам'ять Леніна» мають лише члени цього КСП.

Звертаючись до суду, позивачі П.М.Ю. та інші особи зазначали, що оскарженими рішеннями від 31 травня 2008 р. та 09 січня 2009 р. порушено їх права саме як членів КСП, оскільки зазначені рішення прийнято особами, які не є членами КСП.

Однак у матеріалах справи відсутні відомості про те, що позивачі є членами КСП «Пам'ять Леніна» і мають будь-які права щодо прийняття участі в управлінні КСП, оскільки питання про затвердження результатів роботи комісії з припинення юридичної особи КСП «Пам'ять Леніна», відновлення господарської діяльності КСП, прийняття у члени КСП, скасування повноважень голови правління, обрання голови правління КСП, обрання членів правління КСП, призначення відповідальної особи за повідомлення державного реєстратора Балаклавської районної державної адміністрації м. Севастополя про прийняття рішення про відновлення господарської діяльності КСП «Пам'ять Леніна» і зміну голови правління КСП «Пам'ять Леніна» та повідомлення державного реєстратора Балаклавської районної

державної адміністрації м. Севастополя про прийняття рішення про відновлення господарської діяльності КСП згідно зі ст. 65 Статуту КСП «Пам'ять Леніна» вирішуються загальними зборами членів КСП.

Список членів КСП «Пам'ять Леніна» станом на 31 травня 2008 р. та на 09 січня 2009 р. в матеріалах справи відсутній.

При цьому відповідач КСП «Пам'ять Леніна» з посиланням на рішення Апеляційного суду м. Севастополя у справі № 22ц-1286/2009 та договори купівлі-продажу майнових сертифікатів категорично заперечував членство позивачів у КСП та зазначав, що ці особи не є навіть власниками майнового паю.

Тобто, задовольняючи позов, суд не врахував, що необхідно розмежувати поняття і обсяг повноважень співвласника майна колишнього КСП та члена КСП.

Крім того, позивачами не зазначено, яким чином управлінські питання, у тому числі і питання щодо прийняття у члени КСП, впливають на права осіб, які не є членами КСП.

З наданого протоколу від 31 травня 2008 р. вбачається, що питання щодо володіння та розпорядження майновими паями не вирішувалися.

Наявність копій майнових сертифікатів не свідчить про членство у КСП, оскільки сертифікат на майновий пай є об'єктом цивільного обороту і може бути предметом цивільно-правових угод.

Зауваження щодо дій особи, яка була обрана головою КСП «Пам'ять Леніна», не надає права особам, які не є членами КСП, оскаржувати такі рішення.

Оскільки відповідно до ч. 1 ст. 3 ЦПК завданнями цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави, а позивачі не підтвердили, що оспорюваним рішенням загальних зборів щодо організації діяльності КСП «Пам'ять Леніна» порушено їх права, у суду не було підстав для задоволення позову.

Крім того, судами попередніх інстанцій при ухваленні судових рішень не застосовано норми Закону України «Про колективне сільськогосподарське підприємство» та локального акта – Статуту КСП, що відповідно до ст. 341 ЦПК є підставою для їх скасування та ухвалення нового рішення про відмову у позові.

Керуючись ст. 341 ЦПК, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ касаційну скаргу КСП «Пам'ять Леніна» задовольнила частково.

Рішення Балаклавського районного суду м. Севастополя від 13 грудня 2011 р. та ухвалу Апеляційного суду м. Севастополя від 23 березня 2012 р. скасувала.

Ухвалила нове рішення такого змісту: у задоволенні позову про визнання неправомірними рішень відмовити.

Відповідно до ч. 2 ст. 41 КЗпП трудовий договір з ініціативи власника або уповноваженого ним органу може бути розірвано у випадках винних дій працівника, який безпосередньо обслуговує грошові, товарні або культурні цінності, якщо ці дії дають підстави для втрати довір'я до нього з боку власника або уповноваженого ним органу.

Як роз'яснено в п. 28 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами трудових спорів» від 06 листопада 1992 р. № 9 звільнення з підстав втрати довір'я суд може визнати обґрунтованим, якщо працівник, який безпосередньо обслуговує грошові або товарні цінності (зайнятий їх прийманням, зберіганням, транспортуванням, розподілом тощо), вчинив умисно або необережно такі дії, які дають власнику або уповноваженому ним органу підстави для втрати до нього довір'я (зокрема порушення правил проведення операцій з матеріальними цінностями).

У разі встановлення у передбаченому законом порядку факту вчинення працівниками розкрадання, хабарництва та інших корисливих правопорушень ці працівники можуть бути звільнені з підстав втрати довір'я до них навіть у тому випадку, якщо зазначені дії не пов'язані з їх роботою.

*Ухвала колегії суддів судової палати
у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ
від 21 листопада 2012 р.*

(в и т я г)

У січні 2012 р. Г.А.О. звернувся до суду з позовом до сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Андріївське» (далі — СТОВ), третя особа — К.П.В., про визнання звільнення незаконним, поновлення на роботі, визнання незаконним і скасування рішення загальних зборів та наказу про звільнення, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу, зобов'язання вчинити дії.

Посилався на те, що на підставі наказу від 01 червня 2011 р. був призначений на посаду заступника генерального директора СТОВ. Цим самим наказом він був призначений на посаду виконуючого обов'язки генерального директора СТОВ у зв'язку зі звільненням генерального директора. Протоколом зборів засновників СТОВ від 11 липня 2011 р. та наказом від 11 липня 2011 р. він був призначений генеральним директором цього товариства. У грудні 2011 р. йому стало відомо, що під час його перебування у відраженні, тобто за його відсутності, виконуючим обов'язки генерального директора товариства призначено Д.М.А., а 20 грудня 2011 р. державним реєстратором Коростишівської райдержадміністрації внесено зміни до ЄДРПОУ щодо керівника СТОВ та зазначено прізвище К.П.В. Згодом Г.А.О. дізнався, що проколом зборів учасників товариства від 23 листопада 2011 р. його звільнено з посади генерального директора товариства на підставі п. 2 ч. 1 ст. 41 КЗпП. Оскільки збори учасників СТОВ, на яких виріше-

но питання про його звільнення, проведено з порушенням статуту товариства, своє звільнення вважав незаконним, просив поновити йому строк для звернення до суду з позовом, визнати його звільнення з посади генерального директора незаконним, поновити на посаді, зобов'язати К.П.В. повернути йому печатку підприємства, реєстраційні документи, документи на власність підприємства, стягнути середній заробіток за час вимушеного прогулу, допустити негайне виконання рішення суду.

Рішенням Коростишівського районного суду Житомирської області від 07 червня 2012 р. позов Г.А.О. задоволено частково. Поновлено йому строк для звернення до суду з позовом. Скасовано протокол зборів учасників СТОВ від 23 листопада 2011 р. у частині звільнення Г.А.О. та призначення генеральним директором К.П.В. Скасовано наказ від 23 листопада 2011 р. № 28 про звільнення Г.А.О., його поновлено на посаді генерального директора СТОВ з 24 листопада 2011 р. Стягнуто з СТОВ на користь Г.А.О. середній заробіток за час вимушеного прогулу в сумі 4 794,38 грн. У задоволенні решти позовних вимог відмовлено. Рішення у частині поновлення на роботі Г.А.О. допущено до негайного виконання.

Рішенням Апеляційного суду Житомирської області від 20 серпня 2012 р. рішення суду першої інстанції скасовано, ухвалено нове рішення, яким у задоволенні позову відмовлено.

У касаційній скарзі Г.А.О., посилаючись на неправильне застосування апеляційним судом норм матеріального права та порушення норм процесуального права, просив скасувати рішення апеляційного суду та залишити в силі рішення суду першої інстанції.

Колегія суддів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ вважає, що касаційна скарга підлягає задоволенню на таких підставах.

Згідно із ч. 2 ст. 324 ЦПК підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Задовольняючи позов, суд першої інстанції обґрунтував свої висновки тим, що звільнення Г.А.О. з підстав втрати довіри до нього з боку власника проведено з порушенням закону, оскільки таке звільнення можливе лише щодо працівника, який безпосередньо обслуговує грошові або товарні цінності та вчинив умисно або необережно такі дії, які дають підстави для втрати до нього довіри. Г.А.О. не є працівником, який безпосередньо проводить такі операції, а мотиви звільнення з посади, зазначені у протоколі зборів засновників — ризик втрати контролю над майном товариства, не є підставою для звільнення згідно із п. 2 ст. 41 КЗпП. Поновивши Г.А.О. на посаді, суд першої інстанції стягнув на його користь середній заробіток за час вимушеного прогулу та допустив до негайного виконання рішення в частині поновлення на роботі.

Скасовуючи рішення суду першої інстанції та ухвалюючи нове про відмову у задоволенні позову, апеляційний суд керувався тим, що Г.А.О., як генеральний директор СТОВ, є особою, яка за посадою приймає і видає грошові та матеріальні цінності, контролює розрахункові та фінансові зобов'язання підприємства, візує господарські договори, тобто розпоряджається майном та коштами підприємства, тому загальні збори учасників товариства мали право відкликати його із цієї посади через наявність підстав для втрати довіри та звільнити з посади.

Проте з такими висновками апеляційного суду погодитись не можна.

Статтею 213 ЦПК передбачено, що рішення суду має бути законним і обґрунтованим.

Законним є рішення, яким суд, виконавши всі вимоги цивільного судочинства, вирішив справу згідно із законом.

Обґрунтованим є рішення, ухвалене на основі повно і всебічно з'ясованих обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні.

Зазначеним вимогам закону рішення апеляційного суду не відповідає.

Судом встановлено, що відповідно до наказу від 11 липня 2011 р. № 13 на підставі протоколу позачергових загальних зборів учасників СТОВ від 10 липня 2011 р. Г.А.О. був призначений на посаду генерального директора СТОВ.

Згідно з п. 6.2 статуту СТОВ генеральний директор може укладати договори без попереднього погодження із загальними зборами учасників на суму до 50 тис. грн.

Між СТОВ та ФОП Л.А.М. 27 липня 2011 р. укладено договір на надання поліграфічних послуг на суму 14 645,17 грн. Договір сторонами виконано, СТОВ отримано поліграфічну продукцію.

23 листопада 2011 р. складено акт про нестачу товарно-матеріальних цінностей — грошових коштів у сумі 14 645,17 грн.

Рішенням позачергових надзвичайних зборів учасників СТОВ від 23 листопада 2011 р. Г.А.О. відкликано з посади генерального директора товариства у зв'язку з ризиком втрати контролю над майном товариства та звільнено згідно з п. 2 ст. 41 КЗпП.

Відповідно до ч. 2 ст. 41 КЗпП трудовий договір з ініціативи власника або уповноваженого ним органу може бути розірвано у випадках винних дій працівника, який безпосередньо обслуговує грошові, товарні або культурні цінності, якщо ці дії дають підстави для втрати довір'я до нього з боку власника або уповноваженого ним органу.

Як роз'яснено в п. 28 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами трудових спорів» від 06 листопада 1992 р. № 9, звільнення з підстав втрати довір'я суд може визнати обґрунтованим,

якщо працівник, який безпосередньо обслуговує грошові або товарні цінності (займається їх прийманням, зберіганням, транспортуванням, розподілом тощо), вчинив умисно або необережно такі дії, які дають власнику або уповноваженому ним органу підстави для втрати до нього довір'я, зокрема порушення правил проведення операцій з матеріальними цінностями. У разі встановлення у передбаченому законом порядку факту вчинення працівниками розкрадання, хабарництва та інших корисливих правопорушень ці працівники можуть бути звільнені з підстав втрати довір'я до них навіть у тому випадку, якщо зазначені дії не пов'язані з їх роботою.

Вирішуючи позов, суд першої інстанції дійшов висновку, що матеріали справи не містять доказів того, що Г.А.О. вчинено винні дії щодо розкрадання або інші корисливі правопорушення відповідно до ч. 2 ст. 41 КЗпП, оскільки Г.А.О. мав право укладати від імені СТОВ договори на суму до 50 тис. грн без попереднього погодження із загальними зборами учасників. Крім того, договори, укладені з ФОП Л.А.М., недійсними не визнані, вони є чинними та виконані сторонами.

Такий висновок суду першої інстанції є правильним, відповідає фактичним обставинам справи та нормам матеріального права, які судом правильно застосовані.

Скасовуючи рішення суду першої інстанції, апеляційний суд нових доказів не досліджував, а переоцінивши існуючі докази, не зазначив, які норми процесуального права порушив суд першої інстанції при їх дослідженні й оцінці, та дійшов висновку, що Г.А.О. вчинено умисні дії, які свідчать про втрату до нього як керівника підприємства довіри з боку засновників СТОВ через ризик втрати майна підприємства. Проте будь-якими доказами такий висновок суд не підтвердив, тобто всупереч вимогам статей 60, 213, 316 ЦПК ухвалив рішення на припущеннях.

Відповідно до ст. 339 ЦПК, установивши, що апеляційним судом скасовано судове рішення, ухвалене згідно із законом, суд касаційної інстанції скасовує рішення суду апеляційної інстанції і залишає в силі рішення суду першої інстанції.

Керуючись статтями 336, 339 ЦПК, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ України касаційну скаргу Г.А.О. задовольнила.

Рішення Апеляційного суду Житомирської області від 20 серпня 2012 р. скасувала.

Рішення Коростишівського районного суду Житомирської області від 07 червня 2012 р. залишила в силі.

Ухвала оскарженню не підлягає.

У п. 5 постанови пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження» від 23 грудня 2011 р. № 14 роз'яснено, що заява про видачу судового наказу за формою і змістом повинна відповідати вимогам ст. 98 ЦПК.

Так, ст. 98 ЦПК чітко визначено, зокрема, відомості та дані, які повинна містити заява про видачу судового наказу, а також документи, які до неї додаються, та ця стаття не містить вимог щодо надання заявником до суду індивідуального ідентифікаційного номера боржника.

Крім того, судам слід враховувати, що вимоги ст. 103 ЦПК застосовуються до судового наказу, а не до заяви про видачу судового наказу.

*Ухвала колегії суддів судової палати
у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ
від 23 січня 2013 р.*

(в и т я г)

У серпні 2012 р. публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Донецькоблгаз» (далі — ПАТ «Донецькоблгаз») звернулося до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення з Н.Г.В. заборгованості за спожитий природний газ з урахуванням індексу інфляції та 3 % річних, нарахованих на суму заборгованості.

Ухвалою Краматорського міського суду Донецької області від 03 вересня 2012 р., залишеною без змін ухвалою Апеляційного суду Донецької області від 23 жовтня 2012 р., заяву ПАТ «Донецькоблгаз» визнано неподаною та повернуто заявнику на підставах, передбачених п. 1 ч. 1 ст. 100 ЦПК.

У касаційній скарзі ПАТ «Донецькоблгаз» в особі Краматорського управління по газопостачанню та газифікації просить скасувати оскаржувані судові ухвали, посилаючись на порушення судами норм матеріального та процесуального права, та передати справу до суду першої інстанції для розгляду по суті.

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, заслухавши суддю-доповідача, обговоривши доводи скарги та перевіrivши матеріали справи, дійшла висновку, що касаційна скарга підлягає задоволенню на таких підставах.

Відповідно до вимог ст. 324 ЦПК підставами для касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Повертаючи заяву ПАТ «Донецькоблгаз», суд першої інстанції, з висновком якого погодився й апеляційний суд, керувався тим, що заяву було подано з порушенням вимог статей 98, 103 ЦПК, зокрема не додано дані індивідуального ідентифікаційного номера боржника.

Проте погодитись із такими висновками судів не можна, оскільки суди дійшли їх із порушенням норм матеріального та процесуального права.

У п. 5 постанови пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження» від 23 грудня 2011 р. № 14 роз'яснено, що заява про видачу судового наказу за формою і змістом повинна відповідати вимогам ст. 98 ЦПК.

Так, ст. 98 ЦПК чітко визначено, зокрема, відомості та дані, які повинна містити заява про видачу судового наказу, а також документи, які до неї додаються.

Отже, ст. 98 ЦПК не містить вимог щодо надання заявником до суду індивідуального ідентифікаційного номера боржника.

Відповідно до п. 2 ст. 10 Закону України «Про доступ до публічної інформації» обсяг інформації про особу, що збирається і використовується розпорядниками інформації, має бути максимально обмеженим і використовуватися лише з метою та у спосіб, визначений законом.

Пунктом 1 ст. 16 Закону України «Про захист персональних даних» передбачено, що порядок доступу до персональних даних третіх осіб визначається умовами згоди суб'єкта персональних даних, наданої володільцю бази персональних даних на обробку цих даних, або відповідно до вимог закону.

Таким чином, висновок судів про порушення ПАТ «Донецькоблгаз» ст. 98 ЦПК є помилковим.

Разом із тим суди не врахували, що вимоги ст. 103 ЦПК застосовуються до судового наказу, а не до заяви про видачу судового наказу.

При цьому суди фактично поставили права заявника на звернення до суду в залежність від волевиявлення боржника, а точніше від його згоди, що в свою чергу є обмеженням права заявника на звернення до суду відповідно до ст. 3 ЦПК та порушенням принципу диспозитивності цивільного судочинства згідно зі ст. 11 ЦПК.

За таких обставин постановлені у справі ухвали не можуть вважатись законними й обґрунтованими, тому відповідно до ст. 342 ЦПК вони підлягають скасуванню з направленням справи до суду першої інстанції для вирішення питання про відкриття провадження у справі.

Керуючись статтями 336, 342 ЦПК, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ касаційну скаргу ПАТ «Донецькоблгаз» у особі Краматорського управління по газопостачанню та газифікації задовольнила.

Ухвалу Краматорського міського суду Донецької області від 03 вересня 2012 р. та ухвалу Апеляційного суду Донецької області від 23 жовтня 2012 р. скасувала, справу направила на новий розгляд до суду першої інстанції для вирішення питання про відкриття провадження у справі.

Відповідно до ч. 1 ст. 361 ЦПК рішення або ухвала суду, якими закінчено розгляд справи, що набрали законної сили, а також судовий наказ можуть бути переглянуті у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Підставою для перегляду судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами, зокрема, є те, що на час ухвалення рішення суд не мав можливості врахувати істотну обставину, яка могла суттєво вплинути на вирішення справи, оскільки учасники розгляду справи не знали про неї та, відповідно, не могли надати суду відомості про неї.

Відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 361 ЦПК підставою для перегляду рішення суду є скасування судового рішення (вироку суду), яке стало підставою для ухвалення рішення, незалежно від того, з яких мотивів скасовано преюдиційне судове рішення.

*Ухвала колегії суддів судової палати
у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ
від 30 січня 2013 р.*

(в и т я г)

У вересні 2011 р. заступник прокурора Дніпровського району м. Києва в інтересах держави в особі Дніпровської районної в м. Києві державної адміністрації звернувся до суду з позовом до К.Д.С. про відшкодування 2 158 936,20 грн шкоди, завданої внаслідок вчинення злочину.

Рішенням Дніпровського районного суду м. Києва від 26 жовтня 2011 р. позов заступника прокурора Дніпровського району м. Києва в інтересах держави в особі Дніпровської районної в м. Києві державної адміністрації задоволено. Стягнуто з К.Д.С. на користь Дніпровської районної в м. Києві державної адміністрації збитки в розмірі 2 158 936,20 грн, на користь держави — 1 700 грн судового збору та витрати на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи в розмірі 120 грн.

Рішенням Апеляційного суду м. Києва від 17 січня 2012 р. рішення суду першої інстанції в частині застосування норм матеріального права змінено, виключено з рішення посилання на ст. 1166 ЦК та вирішено спір на підставі статей 130, 134 КЗпП. У решті рішення суду залишено без змін.

У червні 2012 р. К.Д.С. звернувся до апеляційного суду із заявою про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами рішення Апеляційного суду м. Києва від 17 січня 2012 р., посилаючись на те, що зазначене рішення ґрунтується на преюдиції вироку Дніпровського районного суду м. Києва від 11 липня 2011 р., згідно з яким його притягнуто до кримінальної відповідальності. Проте ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 24 травня 2012 р. вирок відносно нього скасовано, що є нововиявленою для справи обставиною й зумовлює скасування рішення апеляційного суду.

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва від 18 жовтня 2012 р. в задоволенні заяви К.Д.С. про перегляд за нововиявленими обставинами рішення Апеляційного суду м. Києва від 17 січня 2012 р. відмовлено.

У касаційній скарзі К.Д.С. просив скасувати оскаржувану ухвалу апеляційного суду, рішення судів першої та апеляційної інстанцій, посилаючись на порушення судом норм матеріального та процесуального права, провадження у справі закрити.

Касаційна скарга підлягає частковому задоволенню на таких підставах.

Відповідно до вимог ст. 324 ЦПК підставами для касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Відмовляючи К.Д.С. у задоволенні заяви про перегляд за нововиявленими обставинами рішення Апеляційного суду м. Києва від 17 січня 2012 р., суд апеляційної інстанції керувався тим, що підстав для скасування рішення немає, оскільки обставини, на які посилається заявник, не є обставинами, які впливають на об'єктивність рішення Апеляційного суду м. Києва від 17 січня 2012 р.

Також апеляційний суд зазначив, що апеляційним судом лише змінено рішення Дніпровського районного суду м. Києва від 26 жовтня 2011 р. в частині застосування норм матеріального права, тому К.Д.С. необхідно було ставити питання про скасування за нововиявленими обставинами рішення суду першої інстанції.

Проте такого висновку апеляційний суд дійшов із порушенням вимог процесуального закону.

Відповідно до ст. 213 ЦПК рішення суду повинно бути законним і обґрунтованим.

Згідно зі ст. 214 ЦПК під час ухвалення рішення суд вирішує, зокрема, такі питання: 1) чи мали місце обставини, якими обґрунтовувалися вимоги і заперечення, та якими доказами вони підтверджуються; 2) чи є інші фактичні дані (пропущення строку позовної давності тощо), які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження; 3) які правовідносини сторін впливають із встановлених обставин; 4) яка правова норма підлягає застосуванню до цих правовідносин; 5) чи слід позов задовольнити або в позові відмовити; 6) як розподілити між сторонами судові витрати.

Таким вимогам закону судові рішення апеляційного суду не відповідає.

Частиною 1 ст. 363 ЦПК передбачено, що рішення, ухвала суду чи судовий наказ переглядаються у зв'язку з нововиявленими обставинами судом, який ухвалив рішення, постановив ухвалу або видав судовий наказ.

Оскільки апеляційний суд ухвалив у справі нове рішення, то заявник правомірно звернувся до цього суду із заявою про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами. У цьому разі немає ніякого правового значення те, з яких саме підстав апеляційний суд змінив рішення суду першої інстанції чи ухвалив нове рішення.

Судом встановлено, що рішення Апеляційного суду м. Києва від 17 січня 2012 р. про стягнення з К.Д.С. шкоди ґрунтується на преюдиції обставин, встановлених вироком Дніпровського районного суду м. Києва від 11 липня 2011 р., згідно з яким К.Д.С. притягнуто до кримінальної відповідальності за вчинення злочинів, передбачених ч. 2 ст. 364, ч. 2 ст. 366 КК, у результаті яких Дніпровській районній у м. Києві державній адміністрації завдано збитків у розмірі 2 158 936 грн. Проте ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 24 травня 2012 р. вирок Дніпровського районного суду м. Києва від 11 липня 2011 р. скасовано та направлено справу на новий судовий розгляд.

Відповідно до ч. 1 ст. 361 ЦПК рішення або ухвала суду, якими закінчено розгляд справи, що набрали законної сили, а також судовий наказ можуть бути переглянуті у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Підставою перегляду судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами, зокрема, є те, що на час ухвалення рішення суд не мав можливості врахувати істотну обставину, яка могла суттєво вплинути на вирішення справи, оскільки учасники розгляду справи не знали про неї та, відповідно, не могли надати суду відомості про неї.

Отже, суди при прийнятті рішень керувались лише вироком Дніпровського районного суду м. Києва від 11 липня 2011 р., а обставини, що були у ньому викладені, судами вважались преюдиційними, встановленими та доведеними.

Апеляційний суд в ухвалі від 18 жовтня 2012 р. також установив, що рішення, яке відповідач просив скасувати, ґрунтується на преюдиції вироку, проте не послався на норму ЦПК або ЦК, оскільки відсутня норма права, яка дозволяє вважати скасований не з реабілітуючих підстав вирок чинним.

Згідно зі ст. 62 Конституції України особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки їй вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину.

Таким чином, апеляційний суд, незважаючи на презумпцію невинуватості, фактично визнав К.Д.С. винним у завданні збитків державі скоєним злочином.

Також апеляційний суд не врахував положення п. 3 ч. 2 ст. 361 ЦПК, що підставою для перегляду рішення суду є скасування судового рішення (у даному випадку вироку суду), яке стало підставою для ухвалення рішення. При цьому законодавець не ставить за основу для цього підстави скасування преюдиційного судового рішення.

Апеляційний суд у порушення вимог статей 212–214 ЦПК на зазначені вище обставини справи уваги не звернув та дійшов передчасного висновку про залишення заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами без задоволення.

Керуючись статтями 336, 338 ЦПК, колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ касаційну скаргу К.Д.С. задовольнила частково.

Ухвалу Апеляційного суду м. Києва від 18 жовтня 2012 р. скасувала, справу направила на новий розгляд до суду апеляційної інстанції.